

Als abonnee heeft u onbeperkt toegang tot alle journalistiek op trouw.nl.

ABONNEREN
vanaf 2,- per week

Rondo op maandag!

De voetbal-talkshow van Nederland kijk je elke maandag om 20:30 uur live op Ziggo Sport!

Gratis voor Ziggo klanten op kanaal 14

Check alle info!

ZIGGO SPORT

Trouw

VOORPAGINA

VERDIEPING

OPINIE

RELIGIE&FILOSOFIE

DUURZAAMI

Interview Chas Gerretsen

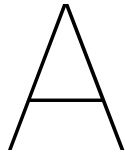
Oorlogsfotograaf Chas Gerretsen ontsnapte talloze keren aan de dood.
'Ik leefde, in plaats van alleen te bestaan'

Chas Gerretsen aan het werk tijdens de staatsgreep in Chili, in 1973. Beeld Nederlands Fotomuseum

Chas Gerretsen is als oorlogsfotograaf talloze malen aan de dood ontsnapt. Het gevaar trekt hem, blijkt uit zijn autobiografie en een tentoonstelling van zijn werk. 'Mijn nieuwsgierigheid was telkens groter dan mijn angst.'

Sander Becker 19 oktober 2021, 15:56

vontuurlijk leven, hoe doe je dat? Chas (uitspraak: Tjez) Gerretsen weet er alles van. De geboren Groninger (78) zwierf in zijn jonge jaren de hele aardbol over, vrijwel zonder een cent op zak. Hij scharrelde zijn kostje bij elkaar als taxichauffeur, cowboy, glazenwasser, als wegwerker, soldaat, kelner, tapijtverkoper, krokodillenjager en ga zo maar door.

Eind jaren zestig, op zoek naar extra spanning, werd hij oorlogsfotograaf in Vietnam. Wereldfaam verwierf de autodidact pas een paar jaar later, toen hij in Chili de staatsgreep van generaal Pinochet op beeld vastlegde. Daarna verhuisde hij naar Hollywood om filmsterren te portretteren.

In 1989 liet hij alles achter zich. Hij kocht een zeiljacht en voer naar Polynesië, en verder, almaar verder... En hij vaart nu nog steeds.

Een leven als een spannende avonturenfilm. Gerretsen beschrijft het meeslepend in zijn zojuist verschenen autobiografie *Het wonderbaarlijke en vreemde leven van Chas Gerretsen*. De belangstelling voor zijn werk is ineens opgebloeid doordat het Nederlands Fotomuseum tienduizenden van zijn afbeeldingen heeft gedigitaliseerd, zodat ze voor een breder publiek beschikbaar zijn. Het museum in Rotterdam heeft ook net de eerste overzichtstentoonstelling van zijn werk geopend. De titel: *Starring Chas Gerretsen* of, wat prozaïscher in het Nederlands: *In de hoofdrol Chas Gerretsen*.

Chas Gerrretsen in Rotterdam. Beeld Roos Pierson

“Ha, ze hebben mijn naam goed gespeld!”, is het eerste wat Gerretsen zegt als hij komt aanlopen om de expositie te bekijken. Maar hij is het niet eens met de glamourachtige titel van de tentoonstelling. “*Starring?* Hoezo? Ik vóel me helemaal geen ster. Ik ben nooit echt gewaardeerd in mijn werk. Mensen hadden altijd kritiek. Daarom ben ik er ook mee opgehouden.”

Waardering was er op zich wel. In 1974 kreeg Gerretsen voor zijn fotoreportage over de Chileense staatsgreep de Robert

Capa Gold Medal, een prijs voor fotografen die buitengewoon veel moed hebben getoond. Maar zelf had hij niet het gevoel dat zijn werk iets voorstelde. Dat kwam pas een paar jaar geleden, toen hij op Twitter foto’s plaatste uit zijn Chileense periode. “Ik had al snel

22.000 volgers, vooral Chilenen”, zegt hij. “Ze stuurden me emotionele reacties en schreven dat mijn foto’s veel voor hen betekenden. Pas toen kreeg ik de indruk dat mijn werk de moeite waard was geweest.”

Stoere gasten

De globetrotter slentert door de museumzaal en houdt stil bij een paneel met cowboyfoto’s. Cowboys, daar is alles mee begonnen. Vanaf zijn tiende mocht Gerretsen van zijn ouders in z’n eentje naar de bioscoop, meerdere keren per week. Westerns waren zijn favoriet, vanwege die stoere gasten met hun ingedeukte hoed en hun lasso. De jongen wilde dolgraag naar Texas om ook cowboy te worden.

“Mijn liefde voor cowboys is nooit verdwenen”, zegt hij, starend naar de portretten. “Wat ik er zo mooi aan vind? Ze zijn vrij en ongehinderd. Eigen baas. Dat besepte ik als kind nog niet, maar zo verklaar ik mijn fascinatie achteraf. Een revolver op je heup, de wet in eigen hand. Kijk naar deze mannen. Ze lachen, hebben plezier in het leven. Ze zitten niet elke dag op kantoor. Met de lunch gaan ze barbecueën.”

Gerretsen wilde al vroeg weg uit Groningen, dat hij als bekrompen ervoer. Het botste ook nogal met zijn moeder. “Ze vond me cynisch en negatief”, zegt hij. “Iedereen vond dat, terwijl ik alleen maar realistisch ben.”

Thuis – en ook op school – stapelde het onbegrip zich op, zo lees je in het boek. Toen zijn moeder vrijwilligerswerk ging doen en blij was dat ze een suïcidale vrouw kon helpen, zei de jonge Gerretsen: “Jij hebt haar harder nodig dan zij jou”. Hij bedoelde dat mensen vooral goed zijn voor anderen, omdat ze zich daar zelf beter door voelen. Zijn moeder was diep gekrenkt en barstte in tranen uit.

Op zijn achttiende zou hij eindelijk naar Amerika vertrekken, maar hij kreeg niet direct een visum. Dus werd het Australië. Daar belandde hij tussen de krokodillen in het moeras. Smeuïg beschrijft hij de nachtelijke jachtpartijen op de meterslange dieren. Vanuit een bootje moest je een krokodil lokken met een lamp. Vervolgens richtte je je geweer precies tussen de ogen.

Het ging niet altijd goed. Bovendien was het zwaar werk en werd je gallisch van de muggen. Maar Gerretsen was gelukkig. “Het leven was primitief, opwindend en fascinerend”, schrijft hij. “Ik leefde, in plaats van alleen maar te bestaan.”

Een beetje vegeteren

Daar zit voor hem de crux: leven in plaats van bestaan. In zijn ogen zijn veel mensen maar een beetje aan het vegeteren. Ze blijven hangen in een ongelukkig bestaan, uit angst iets te verliezen: hun werk, hun partner, hun financiële buffer. “Ik heb risico’s genomen”, zegt Gerretsen. “Ik vond die risico’s de moeite waard. Mijn nieuwsgierigheid was telkens groter dan mijn angst. Als je een meisje mee uit wil vragen, ben je bang voor het antwoord. Maar als je écht graag wilt, dan waag je het erop.”

Chili, september 1973

Chas Gerretsen was een van de weinige buitenlandse journalisten in Chili toen generaal Pinochet in 1973 een staatsgreep pleegde. Als persfotograaf legde hij alles vast.

“Zodra het presidentieel paleis werd beschoten, kwam de hele buitenmuur tot leven. Elke inslag veroorzaakte een wolkje gruis. Eén op de vier kogels was een zogeheten tracer, een lichtkogel die in de muur bleef steken.” Het hele schouwspel ging gepaard met oorverdovend lawaai, vooral toen er bommen op het paleis vielen. Toen volgde een doodse stilte. “De zwarte hond op de foto kon de plotselinge stilte niet verdragen. Hij begon als een idioot te blaffen.”

Zijn beroemdste foto maakte Gerretsen een week later, toen het nieuwe regime in de kerk werd gezegend. Pinochet oogt ijzingwekkend in zijn uniform, met die genadeloze, arrogante blik achter zijn zonnebril. De ultieme verbeelding van de dictator. “Hij keek toen dwars door me heen, terwijl hij later, bij hem thuis, heel vriendelijk deed. Het was een man met verschillende gezichten, een acteur. Hij vond de foto mooi.”

De zwarte hond die de stilte niet kon verdragen Beeld Chas Gerretsen / Nederlands Fotomuseum

Veel mensen begrepen zijn levenswandel niet. Wie gaat er nou vrijwillig tussen de langssuizende kogels en granaten staan? Maar Gerretsen kon niet anders, legt hij uit. “Ik ben een avonturier. Zo ben ik gewoon, het is niet eens een keuze. Ik begin aan een avontuur omdat ik het spannend vind. Zolang het nieuw is en ik er iets van leer, geeft het een enorm fijn gevoel. Als een orgasme. Je beklimt een heuvel, de inspanning duurt en duurt en dan ineens ga je aan de andere kant weer naar beneden. Je hebt iets bereikt en kunt heerlijk ontspannen.”

En daarna? “Dan begin ik me te vervelen. Dan moet ik iets anders doen.”

Niet over praten

Doodsangst heeft hij tijdens zijn avonturen vreemd genoeg nauwelijks gekend, terwijl hij toch diverse keren op het nippertje aan de dood is ontsnapt. Van de dertig collega's die hij in Vietnam leerde kennen, hebben maar vijf het overleefd. "In Vietnam was ik constant bang dat ik een arm of been zou verliezen of in een rolstoel zou belanden", herinnert hij zich. "Dan ga ik liever dood, dacht ik. Het rare is: als je in een vuurgevecht ligt en naast je is iemand dood en jij leeft nog, dan voel je je ineens twee keer zo levendig. Dat is een ervaring waar je met niemand over kunt praten. Mensen denken dat je gek bent."

Lijken fotografeerde hij op den duur niet meer, want die wilde het publiek niet zien. Gewonde mensen des te meer. "Die wekken bij de kijker meteen een gevoel op."

Het gevaar van het slagveld gaf aanvankelijk een kick. “Maar als je het een paar keer hebt meegemaakt, is het niet meer zo bijzonder”, zegt Gerretsen. “Daarom ben ik na een paar jaar uit Vietnam weggegaan. Mijn kans om in leven te blijven werd te gering en ik had alles beleefd wat ik wilde.”

Chili volgde en honderden Hollywood-sterren. Hij mocht ook foto's maken tijdens de opnames van de beroemde Vietnamfilm *Apocalypse Now*, waar hij regisseur Francis Ford Coppola advies gaf om de scènes zo realistisch mogelijk te laten lijken. Werk uit al die periodes is te zien op de expositie.

Eind jaren tachtig had Gerretsen het helemaal gehad met de kliek in Hollywood. Hij kocht een zeilboot en ging met zijn nieuwe vriendin Monika de wereld rondreizen. De twee zijn sindsdien blijven varen in dezelfde boot, die ook hun woning is. Ze hebben nog een tijdje toeristen vervoerd in Zuidoost-Azië, voor het geld, maar liggen nu voornamelijk voor anker in de Caraïben.

Gewoon voor anker

Door het stilliggen, en door de pandemie, kon Gerretsen de afgelopen jaren aan een boek werken waarin hij zijn avonturen van zich afschreef. Op zijn 78ste heeft hij nu eindelijk zijn autobiografie én zijn eerste grote expositie.

Ondanks zijn leeftijd voelt hij nog steeds de onrust, de drang om erop uit te trekken. Hij heeft alleen geen zin meer in groteafstandsreizen. “Het is ook heerlijk om gewoon voor anker te liggen”, zegt hij. “Zolang het maar in een warm gebied is met een mooi uitzicht. Als je je buurman niet leuk vindt, ga je honderd meter verderop liggen. Dat is ook vrijheid. Ik ben nog even arm als vroeger, maar ik heb een goed leven.”

Lees ook:

De meest iconische foto's van Nederland: een veelzijdige selectie, maar waar zijn de rafelranden?

Het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam heeft de internationale primeur: de eerste eregalerie van de fotografie. De 99 geselecteerde foto's tonen vooral [het gelukkige individu in Nederland](#). Iets meer seks en geweld had er wel in gemogen.

Ochtend nieuwsbrief

Schrijf u in en ontvang iedere ochtend een overzicht met de belangrijkste stukken uit de krant.

MEER OVER KUNST, CULTUUR EN ENTERTAINMENT HUMAN INTEREST

KUNST EN ENTERTAINMENT CHAS GERRETSEN CHILI VIETNAM HOLLYWOOD NEDERLAND SANDER BECKER

cultuur&media

Net binnen

[MEER >](#)

Nationaal Media Onderzoek

Grote zorgen over privacy bij nieuw kijk- en luisteronderzoek

Financiering

Basisscholen krijgen eenmalig 500 miljoen euro minder

Liveblog Coronavirus

OMT spreekt over lockdown bij recordaantallen positieve tests

Schadeclaims

Philips is meer geld kwijt aan kwestie gevaarlijke slaapapneuapparaten

Noord-Korea

Kim Jong-un steekt hypersonische middelvinger op naar VS en buurlanden

Tentoonstelling Schilderkunst

Portretten van zwarte mensen

maken de kunstgeschiedenis een nuance rijker

Schermtijd

Dit zijn de **beste films en series** van januari

Best gelezen

[MEER >](#)

1 **OMT spreekt over lockdown bij**

recordaantallen positieve tests

MEER CULTUUR&MEDIA

Wilt u iets delen met Trouw?

Tip hier onze journalisten

Algemeen

- Over ons
- Contact met Trouw
- Privacystatement
- Abonnementsvoorwaarden
- Gebruiksvoorwaarden
- Cookiebeleid
- Cookie-instellingen
- Auteursrecht
- Colofon

Meer Trouw

- Abonneren
- Nieuwsbrieven
- Digitale krant
- Webwinkel
- RSS-feeds
- Facebook
- Twitter
- Android apps
- iOS apps

Service

- Klantenservice
- Mijn account
- Vakantieservice
- Adverteren
- Losse verkoop

Navigeer

- Columnisten
- Recensies
- Archief

Op alle verhalen van Trouw rust uiteraard copyright.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@trouw.nl.

© 2022 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden

